09/06/2019

“Κόκκινη Εκκλησιά”, ένα μοναδικό βυζαντινό μνημείο

/ Ορθόδοξες Προβολές

Ναός αφιερωμένος στο Γενέσιον της Θεοτόκου, η Κόκκινη Εκκλησιά στην Άρτα, στέκεται όρθια εδώ και αιώνες, μέσα σε ένα καταπράσινο τοπίο, στις νότιες πλαγιές των Τζουμέρκων.

Καθώς ο δρόμος ανηφορίζει για το Βουλγαρέλι, σε μία στροφή, τρία χιλιόμετρα πριν φτάσουμε το κεφαλοχώρι, στον οικισμό Παλαιοχώρι, ο περίτεχνος ναός, δημιουργεί στον επισκέπτη μια επιβλητική εικόνα, που δεν τον αφήνει αδιάφορο.

Είναι «Κόκκινη» Εκκλησιά, από τον κεραμοπλαστικό διάκοσμο που φέρει εξωτερικά, με έντονο το ερυθρό χρώμα των πλίνθων. Οι Βυζαντινολόγοι χαρακτηρίζουν τον ναό, «πλινθοπερίκλειστο».

Πρόκειται για σπουδαίο ιστορικό και θρησκευτικό μνημείο της Ηπείρου. Χτίστηκε το 1281 επί ηγεμονίας Δεσπότη Ηπείρου Νικηφόρου Α΄ Κομνηνού Δούκα και της συζύγου του Άννας Παλαιολογίνας, η οποίοι σύμφωνα με την επιγραφή «σκηπτροκρατούσαν τα δυτικά φρούρια».

Ο ναός οικοδομήθηκε με δαπάνη του Θεοδώρου Τσιμισκή, πρωτομάστορα της

Βυζαντινής Αυλής.

Τις πρώτες πληροφορίες για το μνημείο, δίνει μία επιγραφή στη δυτική είσοδο του ναού.

«Από τις τοιχογραφίες και την κτητορική επιγραφή, συνάγεται ότι κτήτορες του Ναού ήταν ο πρωτομάστορας Θεόδωρος Τσιμισκής και η σύζυγός του Μαρία που αφιέρωσαν την Εκκλησία στα γενέθλια της Θεοτόκου. Η αγιογράφηση του Ναού έγινε το 1281 μ.χ. Με πιθανότητα όμως ο Ναός να κτίστηκε μέσα στην προηγούμενη 10ετία, πριν και επί " Δεσποτίας" του Δεσπότη Θεσσαλίας Ιωάννη Τσιμισκή (1271-1287 μ.χ) Αδελφού του κτήτορα Θεόδωρου Τσιμισκή και αλάδερφο του Νικηφόρου Τσιμισκή " Δεσπότη" Ηπείρου».

Γερμανός καθηγητής-ερευνητής, θεωρεί πως η αρχιτεκτονική της Κόκκινης Εκκλησιάς, αποτέλεσε πρότυπο για την οικοδόμηση του ναού του Αγίου Κλήμη στην Οχρίδα και αναφέρει πως πιθανόν κτίστηκαν από το ίδιο συνεργείο μαστόρων.

Η πόρτα της Κόκκινης Εκκλησιάς, ανοίγει κάθε πρωί στις 8 από τον Νίκο Καραβασίλη, πρόεδρο του ομώνυμου Πολιτιστικού Συλλόγου. Είναι ο άνθρωπος που επί πολλά χρόνια κάνει προσπάθεια να συντηρεί και να αναδεικνύει το μνημείο, όπως λέει στο ΑΠΕ -ΜΠΕ, με αρωγό στην προσπάθεια του, την Περιφέρεια Ηπείρου. Ο κ. Καραβασίλης, μας αναφέρει ότι κατά καιρούς επισκέπτονται τον ναό μελετητές, ενώ επισημαίνει ότι ο χώρος θα μπορούσε να γίνει προορισμός μαθητικής εκπαιδευτικής εκδρομής.

Το μνημείο της Βυζαντινής Άρτας, σύμφωνα με την παράδοση λέγεται και «Βασιλομονάστηρο», καθώς πιθανολογείται ότι στο μακρινό παρελθόν, ήταν βασιλική μονή, που κάποια στιγμή εγκαταλείφθηκε. Ίχνη του παλιού μοναστηριού δεν υπάρχουν, αλλά παραμένει ακέραιος ο Ναός.

Στο εσωτερικό του ναού, υπάρχουν φθαρμένες τοιχογραφίες, στις οποίες εικονίζονται άγιοι και λαϊκοί, οι οποίες χρονολογούνται από το 1295 .Συναντάμε τους κτήτορες, Θεόδωρο Τσιμισκή και τη σύζυγό του Μαρία, τον Δεσπότη της Ηπείρου Νικηφόρο Α΄ και την Άννα Παλαιολογίνα. Ξεχωρίζει η εικόνα της Παναγίας πάνω απ' την είσοδο στον κυρίως ναό. Το παλιό γύψινο τέμπλο από το οποίο σώζονται λίγα κομμάτια έχει αντικατασταθεί με ένα λιτό ξύλινο .

Ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής είναι τα μεγάλα τοξωτά παράθυρα σε όλους τους τοίχους του ναού.

Ο πρόεδρος του πολιτιστικού συλλόγου, επισημαίνει, πως ειδικά στις μεγάλες γιορτές της Ορθοδοξίας, ο ιερός ναός λειτουργεί, ενώ γίνεται και διοργάνωση

εκδηλώσεων, καθώς το μνημείο αποτελεί σημείο αναφοράς για την τοπική κοινωνία και την Ήπειρο γενικότερα. Είναι ένας εμβληματικός ναός, που συνδέει το παρελθόν με το παρόν και το μέλλον, παρακαταθήκη για τη νέα γενιά.

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ